

**СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
6362 С. СТАМБОЛОВО, ОБЩ. СТАМБОЛОВО, ОБЛ. ХАСКОВО
тел: 0879406488 e-mail: info-2609006@edu.mon.bg**

**УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР: АТАНАСКА ХРИСТОЗОВА**

П Л А Н

**за работата на КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ
за превенция и справяне с тормоза, насилието и асоциалните
прояви на учениците в училище**

за учебната 2024/2025 година

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Координационният съвет /КС/ за превенция и справяне с тормоза, насилието и асоциалните прояви на учениците в училище е създаден на основание- Заповед № РД 09-5906/28.12.2017г. на Министъра на МОН във връзка с прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и чл. 2, ал.1, б. “а” от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните ЗБППМН/.

2. КС е избран на заседание на педагогическия съвет в състав:

1. **Председател** : Мариана Георгиева – зам.- директор УД

3. **Членове** :

Мария Димова – старши учител по биология и химия

Петя Стоева – старши учител по БЕЛ

Сеид Сеид – учител по ФВС

УЧИЛИЩЕН КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ ЗА СПРАВЯНЕ С НАСИЛИЕТО

Функции и отговорности

- КС на училището отговаря за планиране, координиране и контрол по прилагане на мерките и действията на служителите за справяне с насилието.
- КС актуализира Плана за противодействие на училищния тормоз в началото на всяка учебна година.
- КС поддържа активни връзки с отдел „Закрила на детето” по местоживееене и отдела за „Закрила на детето”, на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.
- КС консултира и съдейства на класните ръководители при мерките за противодействие на тормоз.

ЦЕЛ И СЪЩНОСТ

Настоящият документ е разработен на основание Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РД 09 – 1871/ 18 декември 2015 г. на Министъра на образованието и науката.

Целта на училищния механизъм за противодействие на тормоза е успешно да намали факторите, които са свързани със средата в училище и допринасят за проявата на агресия, както и за намаляване на агресивни модели на поведение. Реален напредък в справяне с насилието може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и следва от цялата училищна общност и се подкрепя от всички отговорни институции. Механизмът включва мерки и дейности за превенция и намеса, както и разписани механизми и отговорности за действие в ситуации на насилие.

Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Последиците от насилието в училище са особено тежки и продължителни и оказват силно въздействие върху цялостното развитие на младата личност.

Същност - тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.

За ефективното справяне с насилието и тормоза от изключително значение е да се повлияе и промени поведението на всяко дете, а не да се съсредоточат усилията само върху преките извършители и потърпевши.

Мерките за справяне с насилието от деца над деца в училище трябва да се насочват към всички проявления на това явление, а не само към неговите физически форми.

ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА В СУ „ Св. Кл. Охридски „ С. Стамболово, общ. Стамболово, обл. Хасково

1. Оценка на проблема с насилието и определяне на елементите на училищната компетентност за справяне и недопускане на явлението.

2. Изграждане на защитна мрежа.

Тя е ефективна ако :

- Учениците знаят към кого да се обърнат в случай на тормоз и насилие.
- Учениците имат доверие във възрастните.

Защитната мрежа действа последователно и адекватно във всеки случай на насилие и се документират случаите на насилие и предприетите мерки.

3. Създаване на училищен координационен съвет за справяне с насилието с ясни функции и делегирани отговорности.

4. Изработване на план за противодействие на училищния тормоз.

5. Създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и други.

6. Промени в ПДУ и провеждане на политика на нулева толерантност към насилието и тормоза.

ДЕЙНОСТИ ЗА СПРАВЯНЕ С ТОРМОЗА

Дейности на ниво клас/класна стая

Повишаване на разбирането за агресивност и насилие:

- форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, като се използват възможностите на часа на класа, предмети от задължителното учебно съдържание, различни извънкласни и извънучилищни дейности;
- извеждане на теми от учебното съдържание, които могат да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и т.н.

Дейностите на ниво училище

- обобщаване на всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от класовете и формулиране на общо-училищни ценности и правила, които да бъдат част от училищната политика;
- договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие;

- разработване приемане на промени в Правилника за дейността на училището и обсъждането им с училищната общност;
- прилагане на програми за развитие на личните и социалните умения на децата;
- изграждане на умения за общуване и решаване на конфликти;
- изграждане на умения за разпознаване , трансформация и насочване на агресията към позитивни форми на изява;
- усвояване на знания и умения за избягване на рискови ситуации и предпазване от насилие в дома, на улицата, в училище;
- подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоза;
- подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз (въвеждане на нови форми и канали, гарантиране на конфиденциалността);
- включване на експерти, родителите и самите ученици в процеса на създаване и реализирането на всички интервенции;
- използване на подхода за работа с връстници (peer education), които трябва да станат естествените помощници при реализирането на всички видове интервенции както по отношение на децата, които са обект на тормоз, така и по отношение на децата, които упражняват насилие;
- повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани тренинги за определени категории от работещите в училище за справяне с критични ситуации и други;
- ясно разпределение на конкретни отговорности на всички възрастни в училището, вкл. дежурства на определени места;
- осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти;
- насочване към основни здравни и социални услуги за децата и семействата.

Родителското съдействие

Родителското съдействие може да има различни измерения, като:

- родители - специалисти от областта на помагачите професии, с чиято помощ могат да се реализират ценни училищни инициативи и други;
- родители, които могат да се включат в групи за придружаване на определени групи деца по пътя от дома до училището и обратно;
- родители, които могат да станат посредници между училището и родителите или други организации и институции;
- родители, които могат да осигуряват ресурси – в натурални показатели, услуги или финансови средства , за изпълнение на училищните дейности.

При включване на родителите се има предвид следното:

- във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
- в разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете или групата деца, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
- родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете или деца от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
- разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
- от разговора могат да бъдат изведени конкретни договорености кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- учителят може да насочи родителите за консултация с педагогическия съветник или с училищния психолог, или с други специалисти при необходимост.

АЛГОРИТЪМ НА ДЕЙСТВИЕ

- При най-малките сигнали и съмнения за тормоз незабавно се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че таква поведени няма да бъде толерирано.
- Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически форми

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА ТОРМОЗ И ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ			
Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документирание	Последователност на процедурите за интервенция
<p>ПЪРВО НИВО - НИСКО НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Форми на физически тормоз са например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост. · Форми на вербален тормоз са например: подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди, нецензурни/неприлични и коментари; · Форми на психически тормоз са например: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, измисляне на пръкори. · Форми на социален тормоз са например: подмятане на коментари, подиграване, изключване от групови или съвместни дейности, фаворитизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове. · Форми на сексуален тормоз са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален 	<p>На първо ниво, по правило, действията се предприемат автономно от класен ръководител или учител заедно с родител, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас.</p> <p>При наличие на щети от материален характер – те се възстановяват. По изключение, ако насилственото поведение се повтаря, педагогическата работа не дава резултат, последствията са по-сериозни, ако се касае за насилие от страна на група към индивид или ако едно и също дете или ученик бива тормозено нееднократно в ситуации, класифицирани като първо ниво, то тогава следва се да предприемат действия, предписани за ситуации от нива две или три.</p>	<p>Ситуацията е от първо ниво не се регистрират.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз – подробно информиране за случилото се от всички участници. 2) Прекратяване на ситуацията и успокояване /интервенция към всички участници. 3) Уведомяване на родител 4) Консултации -приемане на индивидуални разговори с участниците. 5) Мерки и действия от страна на класен ръководител - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите. 6) Мониторинг

<p>тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Форми на кибертормоз са например: обидни обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.) <p>ВТОРО НИВО – ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса. · Форми на вербален тормоз са например: подигравки, отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; · Форми на психически тормоз са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация. · Форми на социален тормоз са например: интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване. · Форми на сексуален тормоз са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и 	<p>На второ ниво, по правило, действията се предприемат от класен ръководител заедно с психолог или педагогически съветник, представител на координационния съвет и директор и задължително участие на родител.</p> <p>Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да се обърне към отделите за закрила на детето.</p> <p>Координационният съвет прави оценка на риска и се инициира индивидуална работа по случай.</p>	<p>Ситуацията на тормоз се описва в Дневника за ситуации на тормоз и се предприема работа по случай. Възстановяване на щети при наличие на такива.</p>	<p>на предприетите мерки и действия.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз. 2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 3) Уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията при ситуации с по-сериозни последици по преценка на класния ръководител заедно с психолога/педагогическия съветник или директора; Уведомяването е задължително и незабавно, когато се отнася до случаи на сексуален тормоз, проявяващи се в подтикване или принуждаване към сексуални действия. 4) Уведомяване на родител. 5) Консултации. 6) Мерки и действия работа на координационния съвет: анализ на ситуациите
---	---	--	---

<p>сваляне на дрехи,подтикване или принуждаване към сексуални действия,заснемане в сексуални пози.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Форми на кибертормоз са например: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение. <p>ТРЕТО НИВО – ЗЛОУПОТРЕБА СЪС СИЛА, КАКТО И ПРИ ЕКСТРЕМНИ СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ИЛИ ЗА ТЕЛЕСНИЯ ИНТЕГРИТЕТ,ЗА КОЙТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Форми на физически тормоз са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие. · Форми на вербален тормоз са например: закани, заплахи, обиди, клетви, които накърняват сериозно достойнството, публично унижение и др.; · Форми на психически тормоз са например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, ограничаване на движението, склоняване за употреба на наркотични и други психотични 	<p>На трето ниво, по правило,уведомяването на ОЗД и/или органите на полицията става незабавно от служителя на училището, идентифицирал тормоза.</p> <p>Действията на ниво училище се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа,здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.).</p> <p>Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира центъра за социална работа, отделите за закрила на детето и/или полицията.</p>	<p>Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със закона. Ако друга организация или услуга е въввлечена в работата с ученика, училището установява връзка с тези организации</p>	<p>от регистъра и предприемане на индивидуална работа по случай с ученик в риск от тормоз и разписване на индивидуална програма.</p> <p>7) Мониторинг на предприетите мерки и действия.</p> <p>1) Верифициране на подозрение или откриване на ситуация на тормоз и незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията.</p> <p>2) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците.</p> <p>3) Уведомяване на родител.</p> <p>4)Консултации-пририемане на индивидуални разговори с участниците.</p> <p>5) Мерки и действия от страна на координационния съвет,интензивна работа по случай,информирани и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора.</p>
--	---	--	--

<p>вещества, включване в деструктивни групи и организации.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Форми на социален тормоз са например: заплахи, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на затворени групи (банди), последиците от които нараняват други. · Форми на сексуален тормоз са например: съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение. · Форми на кибертормоз са например: повторно действие на непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение, заснемане на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки на детска порнография. 	<p>Отговорът на училището може да включва насочване към местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и полицията, ОЗД и община по силата на координационния механизъм; съставяне на Протокол за тормоз и възстановяване на щетата; включване на учениците в допълнителни програми, насочване към услуги в общността.</p>	<p>или услуги и хармонизра дейностите</p>	<p>б) Мониторинг на предприетите мерки и действия</p>
---	--	---	---

ДЕЙНОСТИ:

I. Дейности по разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза в училище

1. Запознаване на учениците със същността на тормоза, проявите и участниците в процеса.

Срок: ноември 2024 г.

Отг.: класни ръководители

2. Запознаване на децата с аспектите на насилието и начините за справяне с него.

Срок: ноември 2024 г.

Отг.: класни ръководители

3. Анализ на проявите на училищен тормоз и наличните правила и решения за справяне с него – честота на булинга, форми, резултати, последствия, налични и липсващи правила.

Булинг” е събирателен термин за много видове училищно насилие.

Булинг е всякакъв вид физическо насилие, нарочна социална изолация, сексуална злоупотреба, прикачване на обидни прякори, обиди и враждебно отношение на основата на етническа или сексуална принадлежност, заплахи, изнудване, зловни и лъжливи твърдения, повреда на вещи, кибер и мобилен тормоз и др.

Срок: ноември 2024 г.

Отг.: Сеид Сеид

4. Оценка на проблема, чрез мнението на учениците/учителите/родителите – с помощта на стандартизиран въпросник / Приложение № 4 /.

Срок: декември 2024 г.

Отг.: Мария Димова

5. Повишаване на квалификацията на персонала за справяне в ситуации на тормоз.

Срок: ноември-май

Отг.: директор на училище

6. Разработване на процедури за реагиране в ситуации на тормоз/ Приложение № 5/.

Срок: януари 2025 г.

Отг.: Петя Стоева

7. Изработване и разпространение на информационно-образователни материали, съобразени с различните възрастови групи и свързани с:

а) превенция на тормоза;

б) правата и задълженията на децата;

Срок: януари 2025 г.

Отг.: членове на комисията и класните ръководители

8. Запознаване на учители, ученици и родители с процедурите за реагиране в ситуации на тормоз.

Срок: февруари 2025 г.

Отг.: членове на комисията и класни ръководители

9. Оптимизиране на системата за наблюдение и контрол, в зависимост от резултата от оценката на проблема.

Срок: март 2025 г.

Отг.: директор на училище

10. Поддържане на непрекъсната връзка между класните ръководители и родителите за противодействие срещу проявите на тормоз.

Срок: постоянен

Отг.: кл. ръководители

11. Набиране на данни и анализ на профила на ученика, използващ булинг.

Срок: май 2025 г.

Отг.: членове на комисията и класните ръководители

II. Дейности по разработване и въвеждане на защитна мрежа

1. Разработване и приемане на правила и процедури за регистриране на ситуации на тормоз, насочване към други служби и обмен на информация с други учебни и детски заведения.

Срок: януари 2025 г.

Отг.: членове на комисията

2. Създаване единен регистър за регистриране на ситуации на тормоз в училището. Регистърът да включва описание на ситуацията, вида тормоз, участници, наблюдатели, предприети мерки.

Срок: февруари 2025 г.

Отг.: членове на комисията

3. Разработване и приемане на правила и процедури за работа с:

3.1 Дете, жертва на тормоз.

3.2 Дете, упражнило тормоз.

3.3 Деца, които помагат и подкрепят тормоза.

3.4 Децата наблюдатели.

Срок: април 2025г.

Отг.: членове на комисията

4. Взаимодействие и решаване на конфликти между ученици, учители, родители и училищно ръководство.

Срок: постоянен

Отг.: кл. ръководители и членове на комисията

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

СУ „Св. Климент Охридски“, с. Стамболово, общ. Стамболово, обл. Хасково

ПРОТОКОЛ за съобщаване за насилие / тормоз № /

№	Трите имена на ученика	Клас	Класен ръководител

Дата

Час

Описание на ситуацията:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Предприети мерки:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Коментар:

.....
.....

Имена и подпис на учителя, регистрирал събитието:

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

СУ „Св. Климент Охридски“, с. Стамболово, общ. Стамболово, обл. Хасково

**ПРОТОКОЛ
за съобщаване на упражнено насилие**

от ученик от клас
с класен ръководител

Дата на събитието

Час:

Участвали ученици:

- 1. от клас
- 2. от клас
- 3. от клас

Свидетели на събитието:

Ученици:

- 1. от клас
- 2. от клас

Описание на ситуацията:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Как реагирах:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Каква беше ответната реакция:

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Кой се намеси:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Как се чувствам в следствие

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Родител:

Подпис:

Класен ръководител:

Подпис:

Координатор УКС:

Подпис:

Дата

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

СУ „Св. Климент Охридски“, с. Стамболово, общ. Стамболово, обл. Хасково

**ПРОТОКОЛ
за описание на упражнено насилие**

от ученик от клас

с класен ръководител

Дата на събитието

Час:

Участвали ученици:

1. от клас

2. от клас

3. от клас

Свидетели на събитието:

Ученици:

1. от клас

2. от клас

Описание на ситуацията:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Как реагирах:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Каква беше ответната реакция:

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Кой се намеси:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Как се чувствам в следствие

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Родител:

Подпис:

Класен ръководител:

Подпис:

Координатор УКС:

Подпис:

Дата

Приложение № 4

СУ „Св. Климент Охридски“ Катедра „Обща, експериментална и генетична психология

ТОРМОЗЪТ ОТ ВРЪСТНИЦИТЕ В УЧИЛИЩЕ

ВЪПРОСНИК ЗА УЧИТЕЛЯ

Моля, отговорете на поставените по-долу въпроси, като отбележите верните според Вас отговори.

Въпросникът е попълнен от: Име: _____ Фамилия: _____ Клас: _____

Брой на учениците в класа: _____ От тях: _____ момчета и _____ момичета

ВЪПРОСИ ОТГОВОРИ

1. Има ли в класа Ви деца, които са тревожни, неуверени, изолирани, без приятели?

1) Да, има. Общо: _____ Момчета: _____ Момичета: _____

2) Не, няма.

2. Ако има такива деца, как се отнасят останалите към тях? (Може да посочите повече от един отговор.)

1) Не им обръщат внимание.

2) Изключват ги от нещата, които правят заедно.

3) Обиждат ги, дразнят ги или им се подиграват.

4) Държат се грубо с тях, блъскат ги, удрят ги.

3. Ако в класа има деца, към които останалите се отнасят зле, кога за пръв път го забелязахте? 1) През миналата учебна година.

2) През тази учебна година.

3) През последния месец.

4) Съвсем наскоро.

4. Ако имате предвид колко чести и колко сериозни са нещата, които се случват с тези деца, как бихте ги определили?

1) Като жертви на тормоз.

2) Към момента не са, но биха могли да се превърнат в такива.

3) Става въпрос по-скоро за безобидни неща, типични за отношенията между връстници.

5. Ако в класа има деца, към които останалите се отнасят зле, необходима ли е специална интервенция от страна на възрастния?

1) Да, тези деца се нуждаят от помощ, за да се интегрират успешно в групата.

2) Проблемите не са толкова сериозни, в такива случаи е по-добре децата сами да решават проблемите помежду си.

6. Има ли в класа деца, които са импулсивни, със слаб самоконтрол, лесно се разгневяват, бурно реагират, ако останалите им пречат?

1) Да, има. Общо: _____ Момчета: _____ Момичета: _____

2) Не, няма

7. Ако има такива деца, как се отнасят останалите към тях?

1) Избягват ги или се опитват да не им обръщат внимание.

2) На свой ред реагират агресивно, което създава конфликти и напрежение в класа.

8. Ако имате предвид колко чести и колко сериозни са нещата, които се случват, как бихте определили тези деца?

1) Като агресори, на които останалите на свой ред отмъщават.

2) Към момента не са такива, но биха могли да се превърнат в агресори, на които останали- те отмъщават.

3) Става въпрос по-скоро за безобидни неща, типични за отношенията между връстници.

9. Ако в класа има деца с неовладяно, импулсивно поведение, необходима ли е специална интервенция от страна на възрастния?

1) Да, тези деца се нуждаят от помощ, за да се интегрират успешно в групата.

2) Проблемите не са толкова сериозни, в такива случаи е по-добре децата сами да решават проблемите помежду си.

10. Има ли в класа деца, които обичат нарочно да дразнят и да се подиграват на другите, опитват се да доминират, държат се грубо, агресивно и без видима причина?

1) Да, има. Общо: _____ Момчета: _____ Момичета: _____

2) Не, няма.

11. Ако в класа има такива деца, бихте ли определили действията им като тормоз, т.е. целят да причинят страдание на очевидно по-слабо от тях дете, като действията се повтарят многократно, за продължителен период от време?

- 1) Да, действията им могат да се определят като тормоз над връстниците.
- 2) Към момента не са такива, но в перспектива могат да прераснат в тормоз.
- 3) Става въпрос по-скоро за безобидни неща, типични за отношенията между връстници.

12. Ако в класа има деца, които обичат да дразнят, да се подиграват на другите, да доминират и се държат агресивно и без видима причина, необходима ли е специална интервенция от страна на възрастния?

- 1) Да, тези деца се нуждаят от помощ, за да се интегрират успешно в групата.
- 2) Проблемите не са толкова сериозни, в такива случаи е по-добре децата сами да решават проблемите помежду си.

Благодарим Ви за участието!

ВЪПРОСНИК ЗА УЧЕНИКА

Уважаеми ученици, въпросникът, който ви предлагаме, се отнася до взаимоотношенията в класа. Моля, отговорете на всеки въпрос. Тук няма правилни и неправилни отговори. От значение е само личното мнение. Изследването е анонимно и не е необходимо да пишете имената си. Благодарим ви за участието!

ВЪПРОСИ ОТГОВОРИ

1. Има ли в класа ученици, към които останалите се отнасят зле: обиждат ги, подиграват им се, блъскат ги грубо или ги удрят, разпространяват за тях клюки, слухове, изключват ги от нещата, които останалите правят заедно?

1) Да, има. Общо: _____ Момчета: _____ Момичета: _____

2) Не, няма.

2. Ако има ученици, към които останалите се отнасят зле, колко често се случват такива неща?

1) Почти всеки ден;

2) От време на време;

3) Рядко.

3. Има ли в класа ученици, които обичат да помагат на другите, застъпват се за по-слабите, защитават тези, които имат нужда?

1) Да, има. Общо: _____ Момчета: _____ Момичета: _____

2) Не, няма.

4. Ако има такива ученици, колко често помагат на другите?

1) Винаги когато някой има нужда.

2) Само понякога.

3) Рядко.

5. Има ли в класа ученици, които обичат да командват, да карат другите да правят неща, които не искат, държат се грубо, агресивно и без причина?

1) Да, има. Общо: _____ Момчета: _____ Момичета: _____

2) Не, няма.

6. Ако има такива ученици, колко често те се държат по този начин?

- 1) Почти всеки ден.
- 2) От време на време.
- 3) Рядко.

Ти си: (а) момче; (б) момиче.

Навършени години: _____

Клас: _____

ВЪПРОСНИК ЗА ТОРМОЗА ОТ ВРЪСТНИЦИТЕ В УЧИЛИЩЕ

Уважаеми ученици, след като прочетете всеки въпрос, оградете верния според вас отговор. Тук няма правилни и неправилни отговори. От значение е само личното мнение. Изследването е анонимно и не е необходимо да пишете имената си. Благодарим ви за участието!

ВЪПРОСИ ОТГОВОРИ

1. В твоето училище какво правят учениците, които тормозят други ученици? (Може да оградиш повече от един отговор.)

- 1) Блъскат ги, удрят ги.
- 2) Заплашват ги.
- 3) Дразнят ги.
- 4) Обиждат ги, подиграват им се, измислят им неприлични прякори.
- 5) Взимат им от нещата.
- 6) Говорят зад гърба им, разпространяват за тях неверни неща, клюки.
- 7) Изнудват ги.
- 8) Настроиват другите ученици срещу тях.
- 9) Искат им пари.
- 10) Пишат обидни неща в социалните мрежи; качват неприлични снимки или материали в интернет.
- 11) Изпращат гадни имейли и SMS-и.
- 12) Друго (посочи какво): _____

2. Къде се случва ученици да бъдат тормозени? (Може да оградиш повече от един отговор.)

- 1) В класната стая.
- 2) По коридорите.
- 3) В тоалетните.
- 4) Пред бюфета.
- 5) В двора на училището.
- 6) На улицата.
- 7) В квартала, пред блока.
- 8) На друго място (посочи къде): _____

3. Случвало ли се е теб да те тормозят през тази учебна година в училище?

- 1) Всеки ден.
- 2) Няколко пъти в седмицата.
- 3) Един път в седмицата.
- 4) По-рядко от един път в седмицата.
- 5) Досега не се е случвало да ме тормозят.

4. Ако се е случвало да те тормозят, кога започна тормозът?

- 1) Преди две години.
- 2) Преди една година.
- 3) Преди около шест месеца.
- 4) Преди един-два месеца.
- 5) През последните една-две седмици.
- 6) Досега не се е случвало да ме тормозят.

5. Ако се е случвало да те тормозят, тези, които те тормозиха, бяха?

- 1) От твоя клас.
- 2) От други класове.
- 3) И от твоя клас, и от други класове.
- 4) Досега не се е случвало да ме тормозят.

6. Ако се е случвало да те тормозят, тези, които те тормозиха, бяха?

- 1) Момчета. 2) Момичета. 3) И момчета, и момичета.

4) Досега не се е случвало да ме тормозят.

7. Ако се е случвало да те тормозят, този, който те тормозеше, беше?

- 1) Сам. 2) С него имаше и други, които също те тормозеха.

- 3) С него имаше и други, но те само гледаха. 4) Досега не се е случвало да ме тормозят.

8. Когато теб те тормозиха, ти каза ли на някого? (Може да оградиш повече от един отговор.)

- 1) Казах на някого от учителите. 2) Казах на майка ми. 3) Казах на баща ми.

- 4) Казах на брат ми/сестра ми. 5) Казах на приятели.

6) Казах на друг човек (посочи): _____ 7) Не казах на никого.

8) Досега не се е случвало да ме тормозят.

9. Ако си казал на някого, това помогна ли ти, доведе ли до спиране на тормоза?

- 1) Да. 2) Не. 3) Не съм казвал на никого.

4) Досега не се е случвало да ме тормозят.

10. Когато отиваш на училище, безпокоиш ли се да не те тормозят?

- 1) Не, никога. 2) Понякога. 3) Често. 4) Почти винаги.

11. Случвало ли се е ти да тормозиш друг ученик през тази учебна година?

- 1) Почти всяка седмица. 2) Почти всеки месец. 3) По-рядко от един път в месеца.

4) Не се е случвало да тормозя друг ученик.

12. Има ли в твоя клас ученици, които обичат да тормозят другите?

- 1) Да. 2) Не

13. Ако има, колко са на брой? _____.

14. Има ли в твоя клас ученици, които често са тормозени от другите?

- 1) Да. 2) Не

15. Ако има, колко са на брой? _____.

16. Как би постъпил, ако видиш няколко твои съученици да тормозят друг ученик от класа? (Посочи само един отговор, който най-добре съответства на твоето мнение.)

- 1) Ще се отдалеча, без да правя нищо: не е моя работа и не ме засяга.
- 2) Ще ми стане жал, но няма да се намеся.
- 3) Ще се намеся и ще защита човека, когото тормозят.
- 4) Ще поговоря с други съученици, за да накараме останалите да престанат.
- 5) Ще се присъединя и аз към тормоза: то си е забавно и едва ли е нещо много сериозно.
- 6) Няма да направя нищо, но ще се приближа, за да гледам, защото ми е любопитно какво ще стане.

17. Ти си: а) момче; б) момиче.

18. Навършени год.: _____

19. Клас: _____

Приложение № 5

Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел. За всяка ситуация на тормоз трябва да бъде създадено досие при психолога или педагогическия съветник, което съдържа всички документи и информация по случая. Ако в училището няма психолог / педагогически съветник в определени интервали от време, тази дейност преминава при координатора на УКС.

Действия в случай на инцидент, който поставя в риск или уврежда живота и/или здравето на ученик

Учителят или служителят действат в следната последователност:

1. Извежда пострадалия ученик от опасната зона и оказва долекарска помощ.
2. Уведомява медицинското лице в училището.
3. При непосредствена опасност за живота на пострадалия ученик се обажда на телефон 112.
4. Уведомява веднага едновременно класния ръководител и координатора на УКС. При отсъствие или невъзможност за свързване с координатора на УКС, биват уведомени директора или заместник директора на училището.
5. Класният ръководител от своя страна веднага уведомява родителите/настойниците на детето.

Действия при установяване, че ученик е в риск от насилие

1. Всеки служител на СУ „Св. Климент Охридски“ – с. Стамболово, на когото стане известно, че ученик в риск се нуждае от закрила, следва незабавно да уведоми класния ръководител, който от своя страна уведомява координатора на УКС или училищното ръководство и родителите/настойниците на детето;
2. След проверка на случая се свиква Училищния координационен съвет, който информира директора за случая.
3. Училищният координационен съвет изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности на екип от педагогически съветник/психолог, класен ръководител и родител.

Действия при установяване на упражнено насилие и тормоз между ученици

1. Дежурният учител или служителят от персонала - свидетел, прекратява ситуацията и успокоява/повлиява всички участници.
2. Дежурният учител или служителят от персонала - свидетел подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.
3. Дежурният учител или служителят от персонала – свидетел незабавно информира класния / класните ръководители на участниците в ситуацията.
4. Класния / класните ръководители незабавно информират родителите/настойниците на участниците в ситуацията и координатора на УКС. При отсъствие или невъзможност за свързване с координатора на УКС, биват уведомени директора или заместник директора на училището.
5. В случай на насилие и тормоз от ПЪРВО НИВО, дежурният учител или служителят от персонала - свидетел описват случилото се в **Дневника за нарушаване на вътрешния ред на училището**.

6. В случай на насилие и тормоз от ВТОРО И ТРЕТО НИВО класният ръководител или дежурният учител описва ситуацията писмено в Протокол за съобщаване на насилие (Приложение № 1).
7. Ситуацията се регистрира в **Дневника за случаите на насилие и тормоз в училището** на база попълнения протокол.
8. Ученикът, жертва на тормоз, описва ситуацията в присъствието на родител в Протокол за съобщаване на упражнено насилие (Приложение №2), който се предава в срок до 24 часа на класния ръководител.
9. За изясняване на случая ученикът, упражнил тормоз, описва ситуацията в присъствието на родител в Протокол за описание на упражнено насилие (Приложение №3), който се предава в срок до 24 часа на класния ръководител.
10. Класните ръководители предават събраните протоколи на училищния психолог, който ги подписва, изработва досие за случая и ги включва в него, като веднага информира координатора на УКС за това.
11. Училищния психолог работи по случая след проучване на ситуацията, запознаване с документацията и изслушвания на участниците, като при нужда се свиква Училищния координационен съвет, който организира среща и разглежда случая, като изслушва страните.
12. Училищния психолог и Училищният координационен съвет изготвят индивидуално предписание или индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности с цел намаляване на агресията между учениците.
13. Училищният координационен съвет информира за случая директора на училището и при нужда уведомява МКБППМН, Полицията и отдел „Закрила на детето“.

Мерки при кризисни ситуации

1. Училищният координационен съвет за противодействие на тормоза в СУ „Св. Климент Охридски“ – с. Стамболово заседава най-малко един-два пъти в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана си, както и резултати от дейността си.
2. При наличие на писмен или устен сигнал, комисията се събира в рамките на 24 часа.
3. При възникване на кризисна ситуация веднага се уведомява Директора на училището.
4. При възникване на кризисна ситуация или получен сигнал за ученик, жертва или в риск от насилие, комисията съставя индивидуален план за кризисна интервенция.

Съставил: Училищен координационен съвет за противодействие на тормоза в СУ „Св. Климент Охридски“ – с. Стамболово

Председател: Мариана Георгиева, зам -директор УД

Членове: 1. Мария Димова, старши учител по биология и химия

2. Петя Стоева, старши учител по БЕЛ

3. Сеид Сеид , учител ФВС

Документът е приет от Педагогическия съвет на (Протокол) и е утвърден със Заповед на директора

Съставът на УКС е приет от Педагогическия съвет на (Протокол).